

**Міністерство освіти і науки України
Національний транспортний університет**

Відокремлений структурний підрозділ

: “Київський фаховий коледж морського і річкового флоту та транспортних технологій
Національного транспортного університету”

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора з НР
І.Л. Гусак
“ 05 ” 05 2025 року

ПРОГРАМА З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

(СПІВБЕСІДИ)

**для вступу на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
фахового молодшого бакалавра
на основі базової загальної середньої освіти**

для вступників

спеціальності: **D6 Секретарська та офісна справа**
освітня програма: **Правнича діяльність**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні ЦК «Суспільно-правових дисциплін»
Протокол від “ 5 ” 05 2025 року № 9

Голова ЦК «Суспільно-правових дисциплін»
І.Ю. Воротняк

1. ВСТУП

Програма вступного випробування з історії України охоплює розділи шкільної програми з курсу «Історія України», які вивчаються при здобуванні базової загальної середньої освіти.

У запропонованій програмі стисло наведено зміст розділів шкільної програми, де вказано основний понятійний апарат, яким повинен володіти випускник 9-го класу, наводиться перелік основних питань, які виносяться на вступні випробування. Цей перелік дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання потрібно звернути увагу при підготовці до вступного випробування з історії України.

Оцінювання результатів вступних випробувань передбачає оцінювання засвоєних вступниками знань і сформованих умінь та навичок:

- знання дат, хронологічних меж, періодів найбільш важливих історичних подій і процесів;
- знання фактів, місця, обставин, учасників, результатів подій;
- співвіднесення одиничних фактів і типових загальних явищ;
- визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- групування (класифікація) фактів за вказаною ознакою;
- знання історичних понять термінів, їх визначень;
- розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями.

Вступні випробування з історії України проводяться у **формі співбесіди**.

2. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ВСТУПНИКІВ

Вступник повинен знати:

- основний зміст і поняття всіх розділів програми;
- сутність основних проблем історії України;
- основні періоди історичного розвитку української нації, етапи формування її державності;
- суспільно-політичні, економічні та культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- головні події, що вплинули на хід історії України;
- найважливіші історичні документи, що були прийняті у різні історичні періоди;
- діяльність визначних історичних осіб.
- особливості історичного розвитку регіонів України;

Вступник повинен вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- використовувати історичний спосіб мислення;
- давати характеристику історичному потенціалу України та її сусідів;
- аргументовано, на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему;
- застосовувати при відповіді, пояснювати та аналізувати основні терміни і поняття курсу.

3. РОЗДІЛИ ДИСЦИПЛІНИ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ***Тема 1. Стародавня історія України***

Хронологічні межі історії стародавнього світу. Первісні люди та спосіб їх життя. Неолітична революція. Трипільська культура. Кочові народи на території України. Кіммерійці. Скіфи. Сармати. Антична цивілізація Північного Причорномор'я. Розселення слов'янських племен на території України. Суспільство та господарське життя і духовний світ давніх слов'ян.

Тема 2. Утворення і розвиток Русі-України

Утворення Русі-України. Основні етапи розвитку Руської держави. Становлення державності (князювання Олега, Ігоря, Ольги, Святослава). Русь в період найбільшого піднесення та могутності: правління Володимира Великого та Ярослава Мудрого. Суспільний устрій. Спроби утвердження спадкової монархії. Історичне значення християнізації Русі. Зовнішня політика київських князів. Передумови та причини політичного дроблення Русі-України. Любецький з'їзд князів. Занепад Києва. Тимчасова політична стабілізація суспільства: Володимир Мономах, Мстислав Великий. Занепад Русі з другої половини XI століття. Посилення удільних князівств. Культура Русі-України.

Тема 3. Галицько-Волинське князівство («держава Романовичів»).***Королівство Руське. Монгольська навала.***

Утворення Галицько-Волинської держави. Роман Мстиславович. Боярська смута. Данило Галицький. Правління князів династії Романовичів. Боротьба галицько-волинських князів з монголо-татарами. Занепад

Галицько-Волинської держави. Культура королівства Руського (Галицько-Волинської держави).

Тема 4. Українські землі під владою Литви та Польщі (XIV – перша половина XVII століття)

Приєднання українських земель до Великого князівства Литовського. Політика великих литовських князів на українських землях. Передумови польсько-литовської інтеграції. Кревська унія. Люблінська унія та її наслідки для України. Церковні собори в Бересті 1596 р. Розкол православної церкви. Утворення унійної (греко-католицької церкви). Розвиток культури України в XIV - XVI ст.

Причини та джерела появи козацтва. Створення Запорозької Січі. Д. Вишневецький. Перші Січі. Запорозька Січ – козацька республіка. Реєстрове козацьке військо. Піднесення козацтва в другій половині XVI століття. Повстання під проводом К. Косинського і С. Наливайка. Поразка повстань та тимчасовий занепад Запорізької Січі. Боротьба козацтва з турками і татарами. Гетьман П. Сагайдачний. Хотинська війна. Козацькі повстання 1620 – 1630-х рр.. Причини поразки та наслідки повстань.

Тема 5. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII століття. Утворення козацької держави

Передумови і причини Національно-визвольної війни. Початковий етап війни (1648 – 1649). Перемоги козацько-селянського війська під Жовтими водами, Корсунем, Пилявцями. Битва під Зборовом. Зборівський договір. Відновлення української державності. Формування державних інституцій і активізація зовнішньополітичної діяльності уряду Богдана Хмельницького. Битва під Берестечком і Білоцерківський мир. Битва під Батогом і Жванцем. Зближення України з Московією. Переяславська Рада. Березневі статті Б. Хмельницького 1654 року. Вхід України під протекторат Московії. Завершальний етап Визвольної війни. Воєнні дії 1654-1657 рр.

Тема 6. Україна в другій половині XVII – першій половині XVIII століття

Становище Гетьманщини після смерті Б. Хмельницького. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики І. Виговського. Гадяцька унія. Битва під Конотопом. Гетьманування Юрія Хмельницького. Поглиблення руйнівних процесів в Українській державі. Внутрішня боротьба за владу та впливи.

Політичне життя в Україні в другій половині XVII століття. Поділ України на Лівобережну та Правобережну. Спроби об'єднання українських земель. П. Дорошенко, І. Самойлович. Військо Запорозьке Низове. І.Сірко.

Стабілізація політичного життя в Україні в кінці XVIII століття. Гетьман І. Мазепа. Формування абсолютистської монархії в Росії й обмеження української автономії. Посилення самостійницьких тенденцій. Союз І. Мазепи з Карлом XII. Полтавська битва. Ліквідація Запорізької Січі. Гетьман у вигнанні – П. Орлик. Конституція П. Орлика 1711 року. Обмеження української автономії в першій половині XVIII ст.. (І.Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол).

Тема 7. Українські землі в другій половині XVIII ст. Втрата автономії.

Гетьман К. Розумовський. Ліквідація гетьманату Катериною II. Посилення антиукраїнської політики російського царизму. Ліквідація Запорозької Січі 1775 року і скасування козацької автономії. П.Калнишевський.

Становище українських земель під владою Речі Посполитої в кінці XVII-XVIII століття. Визвольні повстання 1702-1704 рр. С. Палій. Гайдамацькі рухи 1730-1760-х рр.. Коліївщина. Рух опришків. О. Довбуш. Занепад та поділи Речі Посполитої. Нове політичне розчленування України Російською та Австрійською імперіями.

Особливості розвитку культури України в другій половині XVII - XVIII століття.

Тема 8. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій у першій половині XIX століття

Початок промислового перевороту. Діяльність декабристів в Україні. Кирило-Мефодіївське братство. Т. Шевченко. Польське повстання 1830-1831 рр.

Характер політики австрійського уряду щодо українців. Продовження реформ Марії-Терези Йосифом II, їх роль у розвитку національно-культурного життя Галичини та Буковини. Суспільно-політичний рух. «Руська трійця». Буржуазна революція 1848 року. Скасування кріпосного права. Пожвавлення суспільно-політичного життя в Західній Україні. Головна Руська Рада.

Культура України в першій половині XIX ст. Відкриття університетів у Харкові та Києві. Поступ науки. Видатні вчені. Культурно-освітні товариства.

Тема 9. Українські землі в другій половині XIX століття

Скасування кріпосного права в Російській імперії. Буржуазні реформи 60-70-х років та їх здійснення в Україні. Торгівля. Урбанізація. Розвиток залізничного транспорту. Розвиток підприємництва. Родини українських підприємців.

Культурно-просвітницький етап національного руху. Українофіли. В. Антонович. Громадівський рух 1860-1890-х рр. Київська громада. Валуєвський циркуляр. Емський указ. Братство тарасівців.

Політико-адміністративний статус західноукраїнських земель. Народовська та москвофільська течії національно-визвольного руху. Заснування і діяльність товариства «Просвіта» та Літературно-наукового товариства ім. Т.Шевченка.

М. Грушевський. І.Франко. Зародження національно-політичного руху в Україні. Поява українських політичних партій.

Культура України другої половини XIX століття.

Тема 10. Україна на початку XX століття (1900 – 1914)

Події російської революції 1905-1907 рр. в Україні. Активізація національного руху під час революції. Наслідки революції. Політична реакція. Аграрна реформа російського уряду та вплив на Україну. Західноукраїнські землі на початку XX ст.

4. СТРУКТУРА БІЛЕТА СПІВБЕСІДИ

ЗРАЗОК

1. Позначте правильну відповідь

Помстилася древлянам за смерть князя Ігоря його дружина княгиня:

- А. Анна
- Б. Ольга
- В. Єлизавета
- Г. Роксолана

2. Вкажіть правильне твердження.

- А. Перший похід князя Олега проти Візантії в 907 р. закінчився невдачею: руський флот було знищено «грецьким вогнем».
- Б. Головним і найвеличнішим храмом Києва за Ярослава Мудрого була церква Богородиці – Десятинна, збудована в 980-1015 рр.
- В. «Слово о полку Ігоревім» написане на основі конкретного історичного факту – походу князя Ігоря 945 р. за даниною на деревлян.
- Г. Першим надбанням Литви на українських землях стала Волинь, яка після смерті Юрія II Болеслава перейшла під владу Любарта Гедиміновича.

3. Встановіть послідовність заснування громадсько-політичних організацій.

- А. Головна руська рада.
- Б. «Братство тарасівців»
- В. Кирило-Мефодіївське товариство.
- Г. «Українська громада».

4. Встановіть відповідність між гетьманами України та періодами їхнього перебування при владі.

1. П.Дорошенко	А. 1708-1722 рр.
2. І.Мазепа	Б. 1687-1708 рр.
3. І.Скоропадський	В. 1657-1659 рр.
4. І.Самойлович	Г. 1665-1676 рр.
	Д. 1672-1687 рр.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ АБІТУРІЄНТІВ

Тестові завдання з історії України призначені для абітурієнтів, які закінчили 9 класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Завдання побудовані на історичному матеріалі історії України від найдавніших часів до початку ХХ століття відповідно до чинних навчальних програм загальноосвітньої школи.

Кожен білет усної співбесіди містить 4 тести: 1 тест – початковий рівень, 2 тест – середній рівень, 3 тест – достатній рівень, 4 тест – високий рівень.

У першому тестовому завданні потрібно позначити правильну відповідь. Тест має 4 варіанти відповіді, з яких тільки один правильний.

У другому тестовому завданні потрібно вказати правильне твердження. Тест має 4 варіанти відповіді, з яких тільки один правильний.

Третя група завдань на встановлення хронологічної послідовності подій, явищ або процесів.

Четверте тестове завдання – це завдання на встановлення відповідності між датами та подіями, творами та авторами, прізвищами діячів та фактами їхніх біографій, датами та періодами історії України тощо.

Викладач зобов'язаний під час проведення співбесіди вказати вступнику на помилки, допущені ним під час відповіді. Екзаменатор має право ставити додаткові запитання щодо обраного абітурієнтом варіанта відповіді, навіть якщо цей варіант правильний.

Рівень	Кількість балів
Початковий Вступник орієнтується в поставлених запитаннях, дає правильну відповідь, але демонструє фрагментарні знання з історії України. Розрізняє окремі історичні події та явища без зв'язку між ними. У поясненнях плутається, відповідає невпевнено, дає правильну відповідь з допомогою викладача.	10
Середній Вступник володіє загальним уявленням про ключові події та персоналії в історії України. Наявні окремі хронологічні та фактичні неточності. Частково розуміє причинно-наслідкові зв'язки, але не завжди здатен їх чітко сформулювати. Відповіді поверхові, але логічно побудовані. Потребує часткової допомоги викладача для уточнення та поглиблення відповідей.	20
Достатній Вступник демонструє добрі знання основних подій, процесів, понять і хронології історії України. Уміє самостійно встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між історичними подіями. Аргументовано висловлює власну думку з історичних питань. Відповіді логічні, послідовні, із незначними неточностями. Майже не потребує допомоги викладача.	30

Високий Вступник володіє ґрунтовними та системними знаннями з історії України. Чітко орієнтується у хронології, поняттях, персоналіях та історичних процесах. Уміє самостійно аналізувати, порівнювати історичні явища, робити узагальнення та висновки. Висловлює аргументовану позицію щодо історичних подій. Відповіді точні, глибокі, логічно побудовані, не потребують допомоги викладача.	40
--	----

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Тетяна Земерова. Історія України. Комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання і державної підсумкової атестації. Тернопіль. Видавництво «Підручники і посібники» 2021
2. «Всесвітня історія. Історія України (інтегрований курс)» підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти Сорочинська Н. М., Мартинюк О. О. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2019.
3. «Всесвітня історія. Історія України (інтегрований курс)» підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти Голованов С. О. . – Тернопіль: Астон, 2019.
4. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти Власов В. С., Панарін О. Є., Топольницька Ю. А. – Київ: Літера ЛТД, 2020.
5. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти Сорочинська Н. М., Гісем О. О. - Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020.
6. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти Свідерський Ю. Ю., Романишин Н. Ю. – Київ: Грамота, 2020.
7. «Історія України» підручник для 7 класу закладів загальної середньої освіти Хлібовська Г. М., Наумчук О. В., Крижановська М. Є., Бурнейко І. О. – Тернопіль: Астон, 2020.
8. «Історія України» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Хлібовська Г. М., Наумчук О. В., Крижановська М. Є.) - . – Тернопіль: Астон, 2021.
9. «Історія України» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Гісем О. В., Мартинюк О. О.) . – Харків: Видавництво «Ранок» 2021.

- 10.«Історія України» підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти (авт. Власов В. С., Панарін О. Є., Топольницька Ю. А.) – Київ: Літера ЛТД, 2021.
- 11.«Історія України» підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів Гісем О. В., Мартинюк О. О. – Харків: Видавництво «Ранок» 2022.
- 12.«Історія України» підручник для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів Реєнт О. П., Малій О. В.- Київ: Генеза, 2017.
- 13.«Історія України» підручник для 9 класу закладів загальної середньої освіти. Власов В. С. , Панарін О., Топольницька Ю., – Київ: Літера ЛТД, 2021.
14. Мартинюк О.О. Повний курс історія України в тестах. Х.: Вид-во «Ранок» 2014.